

Sygn. akt II Ca 727/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2017 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSA w SO Grzegorz Ślęzak
Sędziowie	SSO Dariusz Mizera SSO Beata Grochulska (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Anna Owczarska

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2017 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa A. M., K. M. i M. K.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 26 kwietnia 2017 roku, sygn. akt I C 1000/15

1. oddała apelację,

2. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powodów A. M., K. M. i M. K. kwoty po 900 (dziewięćset) złotych na rzecz każdego z nich tytułem kosztów procesu za instancję odwoławczą.

SSA w SO Grzegorz Ślęzak

SSO Dariusz Mizera SSO Beata Grochulska

Sygn. akt II Ca 727/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym orzeczeniem z dnia 26 kwietnia 2017 r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim po rozpoznaniu sprawy z powództwa A. M., K. M., M. K. przeciwko Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. o zadośćuczynienie zasądził od na rzecz powodów :

1. **A. M.** kwotę 20.000,00 złotych z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 5 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, a od dnia 1 stycznia 2016 roku z odsetkami ustawowymi za opóźnienie do dnia zapłaty oraz kwotę 1.217,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu od uwzględnionej części powództwa,

a) oddalił powództwo w pozostałej części,

b) nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego) tytułem zwrotu kosztów sądowych kwotę 1.000,00 złotych w postaci nieuiszczonej opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa,

c) odstąpił od obciążenia powoda A. M. zwrotem kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego) od oddalonych części powództwa,

2. **K. M.** kwotę 8.000,00 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 5 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, a od dnia 1 stycznia 2016 roku z odsetkami ustawowymi za opóźnienie do dnia zapłaty oraz kwotę 960,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu od uwzględnionej części powództwa,

a) oddalił powództwo w pozostałej części,

b) nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego) tytułem zwrotu kosztów sądowych kwotę 400,00 złotych w postaci nieuiszczonej opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa,

c) odstąpił od obciążenia powoda K. M. zwrotem kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego) od oddalonych części powództwa,

3. **M. K.** kwotę 8.000,00 złotych z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 5 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, a od dnia 1 stycznia 2016 roku z odsetkami ustawowymi za opóźnienie do dnia zapłaty oraz kwotę 960,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu od uwzględnionej części powództwa,

a) oddalił powództwo w pozostałej części,

b) nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego) tytułem zwrotu kosztów sądowych kwotę 400,00 złotych w postaci nieuiszczonej opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa,

c) odstąpił od obciążenia powódki M. K. zwrotem kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego) od oddalonych części powództwa,

I. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego) tytułem częściowego zwrotu kosztów sądowych: kwotę 301,44 złotych w postaci wydatków poniesionych w sprawie,

II. odstąpił od obciążenia powodów zwrotem kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego) w postaci wydatków poniesionych w sprawie, od oddalonych części powództwa.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego:

W dniu 16 kwietnia 2003 roku, w miejscowości N., gmina B., A. W. kierując w stanie nietrzeźwości samochodem osobowym marki D. o numerze rej. (...), doprowadził do potrącenia jadącej rowerem S. M., która w wyniku doznanych obrażeń ciała poniosła śmierć na miejscu, a sprawca potrącenia rowerzystki zbiegł z miejsca zdarzenia.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 30 stycznia 2004 roku, w sprawie sygn. akt II K 741/03 sprawca wypadku został prawomocnie skazany za przestępstwo określone w art. 177 § 2 k.k. w związku z art. 178 § 1 k.k.

Pojazd sprawcy wypadku posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w (...), którego następca prawnym jest pozwane Towarzystwo.

S. M. mieszkała w miejscowości N., gmina B.. Powód A. M. był jej synem. Mieszkał w W. oddalonym od N. o 30 kilometrów wraz ze swoją rodziną, w tym dziećmi M. K. i K. M.. Co tydzień (najczęściej w niedzielę) jeździł do matki. Jeździły z nim dzieci. Uroczystości rodzinne i święta spędzali razem, jeździli do S. M. bądź ona przyjeżdżała do nich. Była wdową. Dla powodów M. K. i K. M. była to jedyna babka. W chwili

jej śmierci mieli odpowiednio 20 i 15 lat. Spędzali u babki wakacje (dwa tygodnie), pomagali w pracach polowych. Obecnie często jeżdżą na cmentarz w B..

W wyniku tragicznej śmierci S. M. doszło u powodów do zwykłej krótkotrwałej reakcji depresyjnej o nasileniu umiarkowanym. Nie spowodowało to wyłączenia powodów z dotychczasowego rytmu życia - pracy zawodowej, realizacji obowiązków rodzinnych, domowych (w przypadku A. M.), - realizacji szkolnego obowiązku (w przypadku K. M. i M. K.) . Nie było konieczne leczenie psychiatryczne. Nie leczyli się farmakologicznie. Żałoba miała charakter fizjologiczny nie niosący dramatycznych następstw w psychice i społecznym funkcjonowaniu.

Powodowie występowali z żądaniem zapłaty zadośćuczynienia pismem z dnia 27 listopada 2014 roku. Pismem z dnia 18 grudnia 2014 roku pozwany przyznał A. M. zadośćuczynienie w wysokości 10.000,00 złotych, a pismami z dnia 22 grudnia 2014 roku strona pozwana odmówiła przyznania świadczenia na rzecz M. K. i K. M..

Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo zasługuje na jego uwzględnienie.

Stan faktyczny jest w zasadzie niesporny. Ustalenia faktyczne poczynione zostały przez Sąd w oparciu o okoliczności faktyczne przytoczone w pozwie, a nie zakwestionowane przez stronę pozwaną. Pozwany nie kwestionował okoliczności zdarzenia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, osoby sprawcy, który posiadał ważne ubezpieczenie w zakładzie ubezpieczeń, którego następcą prawnym jest strona pozwana. Przedmiotem zastrzeżeń jest szczególna więź rodzinna i emocjonalna łącząca powodów wnuków z ich babką.

Więź rodzinna, emocjonalna łącząca powodów z ich zmarłą tragicznie babką była przedmiotem dowodzenia za pośrednictwem m.in. zeznań świadków. Z zeznań świadków wynika, że więź tą można oceniać na płaszczyźnie aktywnej realizacji (odwiedzanie się, wspólne spędzanie dni świątecznych i uroczystości rodzinnych, pomoc w pracach w gospodarstwie). Przeprowadzone postępowanie dowodowe potwierdziło istnienie silnej więzi emocjonalnej syna z matką oraz wnuków z babką (również na datę przedmiotowego zdarzenia) .

Zeznania świadków oraz dowód z przesłuchanie powodów stanowią spójną i logiczną całość, nie są pozbawione spontaniczności wypowiedzi. Z tych też względów Sąd nie znalazł podstaw do odmówienia dania im wiary.

Dowód z opinii biegłego psychiatry potwierdza istnienie więzi rodzinnej. Ocena stopnia tej więzi, jego nasilenia i wyjątkowości czy szczególności należy do Sądu w oparciu o ocenę materiału dowodowego, zasady logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego.

Strona powodowa wskazała za podstawę zgłoszonego roszczenia przepis art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.

W granicach odpowiedzialności sprawcy wypadku, w następstwie którego nastąpił zgon S. M., odpowiada pozwany - Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą

w W.. Odpowiedzialność pozwanego znajduje oparcie w przepisach art. 436 § 2 k.c. w związku z art. 435 § 1 k.c. i w umowie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody związane z ruchem tych pojazdów, łączącej pozwanego z ubezpieczonym właścicielem samochodu osobowego D. nr rej. (...) - w oparciu o przepisy ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. nr 124, poz. 152 ze zmianami) .

Zgodnie zaś z art. 822 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na której rzecz zostaje zawarta umowa ubezpieczenia.

Odpowiedzi na pytanie - czy najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w sytuacji, gdy śmierć poszkodowanego nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku- odpowiedział Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2011 roku, III CZP 32/11 / opublikowanej OSN 2012 rok, zeszyt nr 1, poz. 10/ udzielając odpowiedzi twierdzącej.

W uzasadnieniu powołanej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, dla osób mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Również więc osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 k.c. może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego.

Osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna wykazać istnienie tego rodzaju więzi (osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym w ramach więzi rodzinnej, której zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy), stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie.

Rozstrzygnięcie kontrowersji związanych ze stosowaniem w okresie przejściowym (tj. do czasu nowelizacji przepisu art. 446 poprzez dodanie § 4 k.c.) wiązało się z próbą zdefiniowania dobra osobistego, podlegającego ochronie i naruszonego przez sprawcę śmierci osoby bliskiej. W najnowszej judykaturze odstąpiono od ujmowania krzywdy jako cierpienia z powodu utraty osoby bliskiej na rzecz koncepcji odrębnego dobra osobistego, w postaci szczególnej emocjonalnej więzi rodzinnej pomiędzy osobami najbliższymi, podlegającego ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c. oraz art. 448 k.c. Obecnie jednolicie ukształtowane i utrwalone w judykaturze Sądu Najwyższego jest stanowisko, wedle którego spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku /poruszają; uchwały z dnia 22 października 2010 roku, IIICZP 76)10, OSNC-ZD 2011, zeszyt B, poz. 42, z dnia 13 lipca 2011 roku, III CZP 32)11, OSNC 2012, zeszyt 1, poz. 10, wyroki z dnia 14 stycznia 2010r, IV CSK 307)09, OSNC-ZD 2010, zeszyt C, poz. 91, z dnia 25 maja 2011 r, II CSK 537)10 - niepubl., z dnia 10 listopada 2010 r, II CSK 248)10, OSNC -ZD 2011, zeszyt B, poz. 44, z dnia 11 maja 2011 r, I CSK 621)10- niepubl., z dnia 15 marca 2012 r, I CSK 314)11- niepubl./.

Zgodnie ze stanowiskiem wypracowanym w judykaturze Sądu Najwyższego, odpowiedzialność ubezpieczonego obejmowała także oparte na podstawie art. 448 k.c. zadośćuczynienie za krzywdę z tytułu naruszenia dóbr osobistych członków rodziny zmarłego. Należy podkreślić, że wszystkie wymienione orzeczenia zapadły w sprawach, w których roszczenia były skierowane przeciwko ubezpieczycielom, a Sąd Najwyższy nie wyraził żadnych wątpliwości co do tego, iż zakres ich odpowiedzialności odpowiada zakresowi odpowiedzialności ubezpieczonych.

W ocenie Sądu powodowie wykazali (poprzez dowód z zeznań świadków oraz przesłuchania stron - strony powodowej) zaistnienie wskazanych powyżej przesłanek (silnej więzi rodzinnej oraz faktu jej naruszenia), uzasadniających uwzględnienie roszczenia.

Powodowie wykazali istnienie między nimi a matką i babką więzi emocjonalnej wynikającej z więzi rodzinnej oraz że zerwanie tej więzi spowodowało u niej ból i cierpienie i poczucie krzywdy. Okoliczność wspólnego spędzania czasu podczas niedziel, świąt i uroczystości rodzinnych świadczy właśnie o istnieniu więzi rodzinnej. Koncepcja przedstawiona przez biegłego (k- 91) o związku pomiędzy rozluźnieniem więzi a wieloletnim niezamieszkiwaniu z matką przez powoda A. M. (silne więzi dotyczą matki i małego dziecka) , nie jest do końca przekonująca. Rozluźnienie naturalne więzi rodzinnych w związku z założeniem nowej rodziny (żona, dzieci) przejawiać się może przede wszystkim ze zmniejszeniem ilości i częstotliwości wzajemnych kontaktów, bądź ich ustaniem. W sprawie niniejszej sytuacja taka nie występuje.

Uznał zatem Sąd , że przyznanie powodowi A. M. zadośćuczynienia w kwocie 30.000,00 złotych nie będzie ani nadmiernie wygórowane, ani rażąco wysokie. Przy uwzględnieniu wypłaconej już z tego tytułu kwoty 10.000,00 złotych, zasądził na rzecz tegoż powoda kwotę 20.000,00 złotych.

W pozostałej części powództwo zostało oddalone.

Zasądzona kwota uwzględnia rodzaj naruszonego dobra osobistego w postaci zerwania więzi pomiędzy synem a matką (wspólne uczestnictwo w uroczystościach rodzinnych i świątach, wspólne spędzanie czasu wolnego) .

Odsetki od zasądzonej kwoty przyjął Sąd od daty 5 stycznia 2015 roku (zgodnie z żądaniem pozwu)- przyjmując za podstawę przepis art. 817 § 1 k.c. oraz datę - kilka dni po dniu wydania decyzji przyznającej określone zadośćuczynienie (k- 26).

Na rzecz powodów K. M. i M. K. przyznał Sąd zadośćuczynienie w wysokości po 8.000,00 złotych, uznając iż nie będzie ani nadmiernie wygórowana, ani rażąco wysoka.

Zasądzona kwota uwzględnia rodzaj naruszonego dobra osobistego w postaci zerwania więzi pomiędzy wnukiem, wnuczką a babką (wspólne uczestnictwo w uroczystościach rodzinnych i świętach, wspólne spędzanie czasu wolnego).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. przyjmując zasadę stosunkowego rozdzielania kosztów- w sytuacji kiedy żądanie powodów uwzględnione zostało w 50 % w odniesieniu do A. M. i w 80 % w odniesieniu do pozostałych powodów. Na koszty powoda A. M. składa się wynagrodzenie radcy prawnego 2.400,00 złotych - obliczone na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych /.../ -Dz.U. Nr 163, poz.1349 ze zmianami oraz kwota 17,00 złotych z tytułu opłaty skarbowej (2.417,00 zł x 50% = 1.217,00 złotych), na koszty powodów K. M. i M. K. składają się wynagrodzenie radcy prawnego po 1.200,00 złotych - obliczone na podstawie § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych /.../ -Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zmianami oraz kwoty po 17,00 złotych z tytułu opłaty skarbowej (1.217,00 zł x 80 % = 960,00 złotych).

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie przepisu art.113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167, poz. 1389 z późniejszymi zmianami) w związku z art. 100 k.p.c. Na koszty te składają się opłaty sądowe, od uiszczenia których powodowie zostali zwolnieni. Pozwanego obciążono tymi opłatami w stosunku, w jakim żądanie uwzględniono.

O kosztach sądowych - w punkcie III. sentencji wyroku orzeczono na podstawie przepisu art.113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych /Dz. U. nr 167, poz. 1389 z późniejszymi zmianami/.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł pełnomocnik pozwanego zaskarżając je w części tj. w zakresie:

1. punktu 1.1 wyroku w zakresie kwoty 10.000,00 złotych (tj. ponad kwotę 10.000,00 złotych) wraz z odsetkami ustawowymi oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od zaskarżonej kwoty,
2. punktu 1.1 b) wyroku w całości,
3. punktu I. 2 wyroku w całości tj. co do kwoty 8000,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od zaskarżonej kwoty,
4. punktu 1.2 b) wyroku w całości,
5. punktu I. 3 wyroku w całości tj. co do 8000,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od zaskarżonej kwoty,
6. punktu 1.3 b) wyroku w całości,
7. punktu II wyroku w całości,

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na wynik sprawy, w szczególności:
 - a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wadliwą ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego skutkującą pominięciem lub nie nadaniem odpowiedniej rangi ustaleniom, w szczególności że:

- powodów nie łączyła ze zmarłą szczególna, wyjątkowa więź rodzina,
- wnuki nigdy nie mieszkali ze zmarłą, nie byli przez poszkodowaną wychowywane,
- śmierć S. M. w najmniejszym stopniu nie zaburzyła relacji rodzinnych, zawodowych czy społecznych powodów,
- powodowie nie korzystali z żadnej psychoterapii lub innego wsparcia psychicznego,
- w sprawie zachodzi wyraźny rozdźwięk pomiędzy subiektywnymi przekonaniem i twierdzeniami powodów a wynikami obiektywnego badania biegłego,
- oparcie się przez sąd w znacznym stopniu na zeznaniach osób, które w istocie były bezpośrednio zainteresowane korzystnym rozstrzygnięciem na rzecz powodów,
- zbagatelizowanie wyników badania i wniosków opinii biegłego

b) art. 316 § 1 k.p.c. - poprzez niewłaściwe zastosowanie, skutkujące zaniechaniem wzięcia za podstawę wyroku stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy, a w konsekwencji oparcie rozstrzygnięcia zasadniczo o okoliczności dotyczące istniejącej przed laty relacji powódki ze zmarłym mężem matki.

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności rażącego naruszenia art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. poprzez uznanie, że:

- śmierć S. M. doprowadziła do zerwania więzów rodzinnych w konsekwencji czego powodowie doznali bólu, krzywdy i cierpienia - w zakresie naruszenia dóbr osobistych.
- śmierć S. M. bezwzględnie, w zakresie twierdzonych zerwanych więzi wymaga wypłaty świadczenia kompensacyjnego i to w wysokości od kilku do kilkudziesięciu tysięcy złotych

W związku z podniesionym w/w zarzutami apelujący wnosil o:

1. zmianę wyroku w zakresie zaskarżenia poprzez oddalenie powództwa;
2. zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w I i II instancji.

Pełnomocnik powodów w odpowiedzi na apelację wnosil o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu od pozwanego na rzecz każdego z powodów za instancje odwoławczą.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacje podlega oddaleniu. Podniesione w niej zarzuty naruszenia prawa procesowego (art. 233 § 1 k.p.c. i 316 § 1 k.p.c.) oraz prawa materialnego art.23 k.c., 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. nie zasługują na uwzględnienie .

Odnosząc się w pierwszej kolejności zarzutu naruszenia prawa procesowego – art. 233 § 1 k.p.c., stwierdzić należy, że zarzut dotyczący przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów nie mógł odnieść skutku. Zasada ta wyraża się w dokonaniu jej według własnego przekonania sądu, opartego na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Jej istotną cechą jest bezstronność, brak arbitralności i dowolności, przestrzeganie zasad logicznego rozumowania i zasad doświadczenia życiowego w wyciąganiu wniosków. Wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza zatem uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy dowodowej i wiarygodności. Wyłącznie w przypadku gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Aby zarzut odnoszący się do naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów mógł zostać uwzględniony, nie wystarczy przedstawienie alternatywnego stanu faktycznego - należy podważyć prawidłowość dokonanej przez sąd oceny

dowodów, wykazując, że jest ona wadliwa lub błędna. Skuteczne postawienie zarzutu dowolnej oceny dowodów wymaga zatem wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (vide: wyrok SN z 6.11.1998r., II CKN 4/98, LexPolonica nr 1934200; wyrok SA w Poznaniu z 5.02.2014r., I A Ca 1217/2013, LexPolonica nr 8237810 oraz wyrok SA w Poznaniu z 19.12.2013r., I A Ca 1039/2013, LexPolonica nr 8237800).

Analiza podnoszonych w apelacji argumentów nie pozwala przyjąć, że skarżący sprostał powyższemu wymogom.

Zdaniem skarżącego Sąd meriti pominął lub zmarginalizował okoliczności, które nakazywałyby zasądzenie niższej kwoty bądź oddalenie powództwa.

Faktem jest, że w dacie śmierci matki powód A. M. był osobą dorosłą, nie mieszkał on ani jego dzieci ze zmarłą i nie prowadzili z nią wspólnego gospodarstwa domowego, jednak z ustaleń Sądu Rejonowego, które Sąd Odwoławczy podziela i przyjmuje jako własne wynika również, że powodów łączyły z matką i babką bardzo dobre relacje, byli z nią związani i spędzali dużo czasu nie tylko z okazji uroczystości rodzinnych ale także co najmniej raz w tygodniu odwiedzali zmarłą, a wnukowie dla których była jedyną babką spędzali u niej część wakacji (fakt istnienia tych więzi wynika też wbrew twierdzeniu pozwanego wprost z opinii biegłego psychiatry).

Pozwany, nie kwestionując tych ustaleń Sądu stara się wyprowadzić odmienne wnioski, w sprzeczności z regułami wynikającymi z art. 233 § 1 k.p.c. Wbrew stanowisku pozwanego przeprowadzone przez Sąd Rejonowy postępowanie dowodowe wykazało, że matka S. M. była dla powodów dużym wsparciem, a ich relacje ze zmarłą były niezwykle bliskie i powodowie zawsze mogli liczyć na pomoc matki i babki i korzystać z jej rad.

Zdaniem Sądu próba polemiki z prawidłowymi ustaleniami i wnioskami Sądu I instancji jest bezzasadna i zmierza jedynie do zaprezentowania korzystnych dla pozwanego faktów, nie znajdujących poparcia w zebranych materiale dowodowym. Nie zasługuje również na uwzględnienie zarzut pozwanej naruszenia art. 316 § 1 k.p.c.

Z treści jego uzasadnienia wynika wprost, iż nie odnosi się on do stanu faktycznego w niniejszej sprawie (mowa jest w nim o więzi powódki? ze zmarłym mężem matki ...?).

Sąd Okręgowy uznał także za chybiony zarzut apelacyjny dotyczący naruszenia art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. poprzez przyjęcie, że w okolicznościach niniejszej sprawy odpowiednią kwotą zadośćuczynienia jest dla powoda A. M. kwota 30.000 złotych, a dla powoda K. M. i M. K. kwoty po 8 000 złotych .

Sąd uznał, że zasądzona kwota tytułem zadośćuczynienia nie jest zawyżona. Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i w doktrynie podkreśla się, że roszczenie o zadośćuczynienie ma złagodzić cierpienia wywołane utratą osoby bliskiej. Instytucja zadośćuczynienia pieniężnego powinna przede wszystkim spełniać funkcję kompensacyjną, czyli łagodzić negatywne doznania psychiczne i fizyczne wynikające z naruszenia prawnie chronionej sfery dóbr osobistych osób pośrednio poszkodowanych. Rekompensata pieniężna ma stanowić jedynie rolę surogatu odszkodowania w klasycznym, cywilistycznym tego słowa znaczeniu, gdyż nie da się zrównoważyć w pełni uszczerbku niemajątkowego przy pomocy majątkowego środka ochrony, jakimi są pieniądze (zob. "Zadośćuczynienie za krzywdę wynikłą wskutek śmierci najbliższego członka rodziny", R.K., MoP 2012, Nr 2).

W orzecznictwie i doktrynie wypracowane zostały jednak pewne wskazówki, w jaki sposób należy określać "odpowiednią sumę" zadośćuczynienia. Podkreśla się, że zadośćuczynienie służy kompensacji krzywdy po stracie osoby najbliższej, a zatem określając wysokość tego zadośćuczynienia należy wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej przez poszkodowanego krzywdy, a więc przede wszystkim wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rolę w rodzinie pełnioną przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej (np. nerwicy, depresji), leczenie doznanej traumy, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał znaleźć się w nowej rzeczywistości i ją zaakceptować, powstałych utrudnień życiowych,

konieczności zasadniczo odmiennego urządzenia sobie życia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 279/10, niepubl, z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 416/11, LEN nr 1212823).

Mając na uwadze przytoczone powyżej rozważania Sąd podzielił stanowisko Sądu I Instancji, iż kwota przyznana powodom tytułem zadośćuczynienia nie jest wygórowana, a jednocześnie stanowi odpowiednią rekompensatę za doznaną krzywdę.

Zadośćuczynienie dla A. M. zostało określone przez Sąd na poziomie 30.000 zł (łącznie z wypłaconą uprzednio przez pozwanego kwotą 10 000 złotych), a na rzecz wnuków po 8 000 złotych i Sąd Okręgowy nie widzi jakichkolwiek podstaw do korekty tej kwoty na skutek apelacji pozwanego. Sąd I instancji bowiem w wymiarze tego zadośćuczynienia uwzględnił całokształt okoliczności sprawy, a swoje rozstrzygnięcie w tym zakresie należycie uzasadnił.

Zasądzone tytułem zadośćuczynienia kwoty uwzględniają również okoliczności, że powodowie w okresie żałoby nie byli zmuszona do korzystania z pomocy psychiatrycznej lub psychologicznej oraz, że powrócili do poprzedniego trybu życia. Przyznanie jak sugeruje strona pozwana w wniesionej apelacji, tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną powyższym zdarzeniem kwoty 20 000 złotych A. M., a oddaleniem powództwa wobec wnucząt - pozostałych powodów naruszałoby kompensacyjną funkcję świadczenia biorąc pod uwagę rozmiar krzywdy jaka spotkała powodów i miałby charakter tylko symboliczny.

Na taką praktykę stosowanie normy art. 448 k.c. w związku z art. 24 k.c. nie sposób się zgodzić.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji.

Konsekwencją powyższego było zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów na podstawie art. 98 k.p.c. kwot po 900 złotych tytułem zwrotu kosztu zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym. Wynagrodzenie pełnomocnika powodów zostało ustalone według stawek minimalnych.

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

SSO Beata Grochulska SSA w SSO Grzegorz Ślęzak SSO Dariusz Mizera